

CARL JOHAN LJUNGBERG:

EN SKÄRGÅRDSBOK MED DJUPDIMENSION

Skärgården är för vissa en lek- och tummelplats, där vi lever ut vad vi förmenas till vardags men som vi lika snabbt överger när de råa höstdagarna kommer. De upp-rymda tongångarna i Evert Taubes skärgårdslyrik förmår i sin charm bara glimtvis fånga det allvar, det slit för brödfödan och den i sitt slag lika ryt- miska traditions känsla vars spår vi snart märker i dessa sommaröars liv.

Om ett hemland i havet, ett lika genuint folkhem som sin mer kända motsvarighet, skriver Gösta Bohman i den graciösa och gripande *Sundskär – en övärld i havsbandet*, en bok kräset illustrerad av Björn Larsson Ask. Här möter vi en skärgård i skärgården, ett ganska slutet och ändå öppet vattenrike, med natur, bebyggelse och liv från äldsta tid fram till nu. Och framför allt människor, av vilka de samtida står familjen Bohman nära och umgåtts året runt. Allt skildras med inlevelse och kunnighet,

och i lätt färg som vore det en serie Roland Svensson-tavlor i ord. Bokhänvisningarna och kartskisserna tyder på direkt forskarfrit, och utöver dokumentens knappa prosa får vi t o m höra skärgårdsdiktaren Karlfeldt återge hur "havets glädje befläktar landet".

Medan naturen (också av dem som anser sig radikala på området) i Sverige ofta skildras som en statisk tillgång och med föga blick för det livsviktiga sam- spelet med människans odlargärning beskriver Gösta Bohman, hur känsligt och lättstört detta skärgårdsliv är, inte minst inför politiska beslut som på kort tid kan såväl rycka undan näringsgrunden för de boende och deras barn som göra att uppodlad natur återgår till en mild form av urskog. Sundskär blir en minivärld, som fick liv och kraft för ett par hundra år sedan, ja, där man till och med byggde ståtliga roslagsskutor, men som sedan 1920- eller 1930-talet är på ekonomiskt och befolkningsmässigt nedåtgående. Denna trend är till stor del en följd av skärgårdspolitiken och därför onödig, slår författaren fast, och hänvisar med

Sundskär – en övärld i havsbandet. Gösta Bohman.
Norstedts 1993

gillande till Ålands kloka skötsel av samma frågor. Bohman är trovärdig, ty han har länge kämpat mot naiva tolkningar av allemansrätten, mot problemen med skolgång för skärgårdens barn, det frisläppta handredskapsfisket och jättefärjornas dagliga nötning på östränderna, i energiska krönikor liksom i många års sommartal i Furusund.

Att Sundskär varit en plattform för orädda utspel i politiken och en välkommen tillflykt i ett arbetstyngt liv vet vi, därtill ett ställe där journalister och fotografer gärna infångat den moderate ekonomiministern i stilenlig skärkarls-mundering. Men kanske har inte alla ändå anat djupet av hans känsla för den lilla ö dit han först kom vid 1930-talets

mitt, sedan hans blivande hustru en kväll invid Skansens dansbana hade ritat en karta i sanden som hjälpte honom att hitta dit.

Bakom redogörelser för gamla tiders ägoskiften, berättelser om fiske, gemensamma företag och delad glädje och sorg, framtonar kärleken (något annat är det inte) till en livsform som prövar och tar fram det bästa hos människorna. "Det är något av en diktare över Gösta Bohman!" sade spontant en bekant, som läst boken, till mig, och i det kan man bara instämma. Det som utmärker en diktare är förmågan att fånga det tidlösa genom den självupplevda berättelsen. Alles vergänglichliche ist nur ein Gleichnis.

JONAS FRYCKLUND:

LÄSNING FÖR HILARY CLINTON

I ett läge när införande av socialism står högst på dagordningen i den amerikanska sjukvårdsdebatten känns det skönt att hitta en bok som går på tvärs mot det liberala etablis-

semanget i Washington D.C. John C Goodman och Gerald L Musgrave har skrivit tegelstenen *Patient power: solving America's health care crisis*, om problemen i den amerikanska sjukvården och hur dessa bäst kan åtgärdas.

Författarnas huvudinställning är att problemet med sjukvården i USA inte

Patient power: solving America's health care crisis. John C Goodman och Gerald L Musgrave. Cato Institute 1992